

Preces Opus Dei: modlitwa, która uksztaltowała ducha Dzieła

W tym odcinku „Fragmentów historii” odkrywamy pochodzenie i ewolucję Preces Opus Dei, ułożonego przez świętego Josemarię w 1930 r. i uważanego przez niego za „pierwszy oficjalny akt” Dzieła. Ksiądz i liturgista Juan Rego Bárcena wyjaśnia, w jaki sposób ta wspólna modlitwa wyraża jedność, powszechność i ducha służby, które charakteryzują Opus Dei, i jak

rozwijała się, aż do swojej ostatecznej formy w 2002 roku.

29-10-2025

W tym odcinku „Fragmentów historii” dokonujemy tłumaczenia transkrypcji wywiadu z Juanem Rego Bárceną, kapłanem Opus Dei i specjalistą w dziedzinie liturgii, który studiował tekst określony przez świętego Josemaríę „pierwszym oficjalnym aktem” Dzieła.

Autor ukończył również historię sztuki na Uniwersytecie Complutense w Madrycie, a następnie pogłębiał teologię i liturgię na różnych uniwersytetach w Hiszpanii i we Włoszech, gdzie uzyskał doktorat z liturgii świętej. Obecnie kieruje Instytutem Liturgii na Uniwersytecie Świętego Krzyża w Rzymie, gdzie wykłada teologię i estetykę

liturgiczną oraz uczestniczy w inicjatywach sprzyjających dialogowi między artystami i teologami.

Modlitwy Opus Dei: Komentarz historyczno-teologiczny, Juan Rego.
Artykuł opublikowany w czasopiśmie *Studia et Documenta*.

Przeprowadził ksiądz badania historyczne i teologiczne nad Preces Opus Dei. Czy moglibysmy zacząć od wyjaśnienia, czym Preces jest?

Preces Opus Dei jest modlitwą, którą odmawiają wszyscy wierni Dzieła. Termin *preces* pochodzi z łaciny i został zaadaptowany przez chrześcijan w kilku znaczeniach: oficjalna prośba, modlitwa wstawiennicza, błaganie. W sensie kościelnym oznacza ono błaganie, modlitwę, prośbę.

Być może tym, co sprawia, że Preces jest czymś wyjątkowym, jest fakt, że

nie jest to indywidualna modlitwa świętego Josemarii ani konkretnego członka, ale modlitwa, którą ma być dzielona przez całe Dzieło, wyrażając tym samym poczucie uniwersalności i jedności.

Czy istnieje jakieś wyjaśnienie, w jaki sposób święty Josemaría ułożył *Preces Opus Dei*? Jaki kontekst historyczny towarzyszył jego powstaniu?

Święty Josemaría nie pozostawił pisemnego wyjaśnienia, w jaki sposób opracował *Preces*, kto mu w tym pomagał ani jakie konkretnie teksty były dla niego inspiracją. Jednak pierwsze wzmianki na ten temat pochodzą z osobistej notatki świętego Josemaríi z dnia 10 grudnia 1930 r., w której napisał:

«W tych dniach sporządzamy kopie *Preces ab Operis Dei sociis recitandæ*. Zostały one zatwierdzone przez mojego spowiednika. Widzimy, że

Pan, ponieważ tak powinno być u fundamentów Jego Dzieła, chciał, aby zacząć od modlitwy. Modlitwa będzie pierwszym oficjalnym aktem członków O. de D. Na razie jest to praca osobista: spotykamy się tylko po to, aby się modlić».

Aby lepiej zrozumieć ten zapis, należy pamiętać, że 2 października 1928 r. święty Josemaría otrzymał od Boga fundamentalne oświecenie dotyczące Dzieła. Od tego momentu zaczął pracować z pewnością, że to, co zobaczył, musi nabrać kształtu.

Pomiędzy październikiem 1928 r., momentem założenia, a grudniem 1930 r., dniem, w którym mamy pierwsze odniesienie do Preces, miały miejsce trzy kluczowe wydarzenia, które pozwalają nam zrozumieć proces tworzenia i opublikowania Preces.

Pierwsze wydarzenie miało miejsce w listopadzie 1929 r., kiedy to święty

Josemaría otrzymał nowe natchnienia dotyczące cech charyzmatu Dzieła. W różnych momentach pierwszych lat Dzieła święty Josemaría interesował się instytucjami i apostołatami w Hiszpanii i poza jej granicami, szukając czegoś podobnego do tego, o co prosił go Bóg.

Drugie ważne wydarzenie miało miejsce 14 lutego 1930 r., kiedy zrozumiał, że w Opus Dei będą również kobiety, co umocniło jego misję założycielską.

W końcu, po lutym 1930 r., święty Josemaría zrozumiał potrzebę całkowitego skupienia się na nowej fundacji. W tym celu postanowił ograniczyć swoją działalność duszpasterską w Patronato de Enfermos i zwrócić się o pomoc do nowego spowiednika, o. Valentína Maríi Sáncheza Ruiza SJ. Po rozmowie z nim pod koniec lipca

1930 r. Escrivá zrozumiał, że instytucja ta będzie nosiła nazwę Obra de Dios (Dzieło Boże), której łaciński odpowiednik, Opus Dei, został kilka miesięcy później zapisany w tekście Preces.

Jak możemy opisać historyczną ewolucję Preces od momentu powstania do ostatecznej wersji?

Preces z 1930 roku był znacznie krótszy niż obecny. Jak to często bywa w Kościele, wiele modlitw i praktyk liturgicznych powstaje i wzbogaca się z biegiem czasu. Tak samo stało się z Preces Dzieła, który powstał pod koniec 1930 roku i rozwijał się wraz z rozwojem Opus Dei. Aby nie wdawać się w zbyt wiele szczegółów, podam kilka przykładów ilustrujących to zagadnienie.

W pierwszej wersji Preces święty Josemaría nie zawierał modlitwy za wiernych zmarłych, po prostu dlatego, że żaden z członków Dzieła

jeszcze nie zmarł. Jednak do 1933 roku zmarły trzy osoby: María Ignacia García Escobar, jedna z pierwszych kobiet z Opus Dei; José María Somoano Berdasco i Luis Gordon Picazo. To właśnie wtedy święty Josemaría dostrzegł potrzebę dodania modlitwy za zmarłych członków Opus Dei.

Kolejną istotną zmianą było włączenie modlitwy *Oremus pro Patre*, której pierwotnie nie było. Prośba ta została dodana 14 lutego 1938 roku, podczas hiszpańskiej wojny domowej. Święty Josemaría napisał 9 stycznia tego samego roku z Burgos: «Od jakiegoś czasu odczuwano potrzebę włączenia prośby *Pro Patre* do oficjalnej modlitwy Dzieła». W tym momencie święty Josemaría zdawał sobie sprawę z niebezpieczeństwa, w jakim się znajduje i wiedział, jak ważna jest modlitwa, aby Dzieło nie pozostało bez swojego założyciela. Modlitwa ta

odzwierciedla również dojrzewanie świętego Josemaríi jako ojca w ramach Dzieła.

Podobnie w 1930 r. w Preces nie było specjalnej modlitwy za biskupów diecezji. Zostało to włączone później, w kontekście rozwoju Dzieła w różnych miastach, co zrodziło potrzebę zjednoczenia emocjonalnego i duchowego z biskupami.

W końcu, po śmierci świętego Josemarii w 1975 roku, podczas wyborczego Kongresu Generalnego w tym samym roku dyskutowano nad umieszczeniem jego imienia w Preces. Jego następca, Álvaro del Portillo, zaproponował zmianę modlitwy *Oremus et pro fratribus nostris Operis Dei* w następujący sposób: *Oremus pro Conditore nostro et pro fratribus nostris Operis Dei vivis atque defunctis*. Bez wątplenia don Álvaro przewidział, że w

przyszłości zostanie uwzględniony w Preces osobna modlitwa jasno odnosząca się do Założyciela.

Wraz z ogłoszeniem beatyfikacji Escrivy, Álvaro del Portillo poprosił wszystkich wiernych Opus Dei o nadsyłanie sugestii dotyczących ułożenia modlitwy do błogosławionego Josemaríi, która miała być włączona do Preces. W ciągu następnych miesięcy nadeszły setki propozycji, napisano też modlitwę wzywającą wstawiennictwa Założyciela.

Wraz z jego kanonizacją w październiku 2002 r. wezwanie przybrało swoją obecną formę. Od tego czasu struktura Preces nie uległa żadnym nowym modyfikacjom. Chociaż nie brakowało propozycji, aby włączyć wezwanie do błogosławionego Álvaro czy błogosławionej Guadalupe, warto jest pamiętać, że

na tym samym Kongresie Generalnym w 1975 r. postanowiono, że w przyszłości nie zostaną włączeni żadni inni święci i błogosławieni, z wyjątkiem ewentualnego dodania Założyciela. Z tego powodu możemy uznać obecny tekst za ostateczny.

Jakie ma znaczenie *Serviam!* w kontekście *Preces*?

Wybór *Serviam!* (Będę służył!) jest głęboko symboliczne. Jest to jedyny czasownik w liczbie pojedynczej w *Preces*, podczas gdy wszystkie inne czasowniki są wyrażone w liczbie mnogiej, zgodnie z kościelną tradycją modlitwy publicznej, która jest wspólnotowa. Ten kontrast podkreśla potrzebę poznania siebie samego i własnych ograniczeń przed dołączeniem do zbiorowego „my” modlitwy. Nie można zaangażować się w relację, nie mając pewnej wiedzy o tym, kim się jest, jaki jest

sens własnego życia i jakie ma się obowiązki.

W rubrykach do Preces z 1930 r. początkowe *Serviam!* objaśniono tak: *In terra se abjiciens, osculato pavimento, dicit: Serviam!* (Padając na ziemię, całując podłogę, mówi: *Serviam!*). W obecnej praktyce gest ten został zastąpiony głębokim skłonem, często niemal dotykając głową ziemi, jako zewnętrzny znak pokory i całkowitego oddania się służbie Bogu.

Z biblijnej perspektywy, *Serviam!* kontrastuje to z *non serviam* Izraela zapisanym w Księdze Jeremiasza 2, 20. Kontekstem tego wersetu jest pierwsza mowa proroka, w której Bóg potępia niewierność swojego ludu. Oskarżenie dotyczy nie tylko niewdzięczności, ale także nieracjonalności, ponieważ lud zrezygnował ze źródeł żywej wody, aby zbudować popękane cysterny.

Ten obraz, odzwierciedlający doświadczenia Izraela na pustyni, ponownie spotykamy w epizodzie pokus Chrystusa, które są kompendium historii pokus Izraela. Na propozycję „dam ci to wszystko, jeśli upadniesz i oddasz mi pokłon”, Jezus odpowiada: «Idź precz, szatanie! Jest bowiem napisane: Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał cześć i Jemu samemu służyć będziesz» (Mt 4,9-10).

Święty Josemaría podjął tę opozycję i uznał w *Serviam!* oraz w symbolicznym geście kontaktu z „ziemią” istotę powołania Opus Dei: afirmację służby, która konkretyzuje się w codziennej pracy każdej osoby. W *Serviam!* z Preces wyraża się uznanie pierwotnej więzi z Bogiem, obietnicę prawdziwej wolności, przyjęcie przymierza i możliwość przekształcenia całego życia w akt synowskiego uwielbienia.

Jakie ma znaczenie użycie łaciny w Preces przez świętego Josemaríi?

Święty Josemaría użył łaciny w Preces w kontekście kościelnym Hiszpanii na początku XX wieku, gdzie ryt rzymski był uważany za praktycznie oficjalny ryt całego Kościoła, a łacina była jego oficjalnym językiem. Chociaż obecnie uznajemy większą różnorodność obrzędów i języków w liturgii Kościoła, która nie ogranicza się do rytu rzymskiego, w tamtym czasie używanie łaciny miało wyraźny symboliczny charakter uniwersalności i jedności.

Używając łaciny, święty Josemaría chciał uniezależnić Preces od konkretnej kultury, nadając mu wymiar uniwersalny. Dzięki temu ludzie z różnych kultur mogli znaleźć w Preces wspólną formę modlitwy. Łacina jest czymś więcej niż tylko

językiem – jest środkiem wyrażania wspólnoty i spójności.

Jaką rolę odgrywa Preces w codziennym życiu wiernych Dzieła?

Przed wszystkim należy pamiętać o pierwotnym zamyśle świętego Josemaríi: Opus Dei miało zacząć i trwać na modlitwie. To podkreślenie odzwierciedla fakt, że modlitwa stanowi fundament ducha i misji Opus Dei.

Modlitwy Preces przypominają każdemu wiernemu o jego powołaniu: przemienić całe swoje życie w modlitwę, przeżyć każdą chwilę w dialogu z Bogiem.

Po drugie, znamienne jest to, że święty Josemaría, układając Preces, nie zdecydował się na teksty autorskie, które byłyby owocem jego modlitwy czy medytacji, chociaż mógł to uczynić.

Zamiast tego postanowił czerpać inspirację z tekstów z publicznej modlitwy Kościoła. Co podkreśla to, że modlitwa wiernych Opus Dei nie ogranicza się do bezpośredniej i osobistej relacji z Bogiem, ale jest zawsze przeżywana w kontekście Kościoła jako wspólnoty, jako Ludu Bożego. W ten sposób modlitwa Opus Dei odzwierciedla samą jego tożsamość: być rodziną w wielkiej rodzinie Kościoła.

Wreszcie struktura Preces, podzielona na wezwania i prośby, przypomina wiernym o istotnych aspektach ich życia duchowego. W tych modlitwach święty Josemaría rozkłada na czynniki pierwsze podstawowe tematy duchowości Opus Dei.

Czy moglibyśmy wyjaśnić jaka jest struktura Preces?

Każda część Preces zawiera w sobie bogactwo treści duchowej. Można

podkreślić, że pierwsza część przeznaczona jest głównie na wezwania, czyli serię krótkich modlitw, w których zwracamy się do kluczowych postaci duchowości Opus Dei.

Pierwsze wezwanie, logicznie rzecz biorąc, skierowane jest do Trójcy Świętej. Interesujące jest to, że w przeciwieństwie do pozostałych formuł, wezwanie do Trójcy Świętej jest aktem wdzięczności, bez żadnej prośby. Święty Josemaría podkreślał, jak ważne jest, by zacząć od rozpoznania dobroci Boga i naszej małości. Ta wdzięczność, powiedział, otwiera serce na przyjęcie darów Pana. W 1971 roku święty Josemaría skomentował:

«Radzę ci, abyś prowadził życie pełne dziękczynienia. Spójrzcie, wszystko, co mamy – mało lub dużo – zawdzięczamy Panu. Nic dobrego z nas nie wynika. Jeśli kiedykolwiek

będziesz przepełniony pychą, spójrz w górę, a zobaczysz, że jeśli jest w tobie coś szlachetnego i czystego, to jesteś to winien Bogu. [...] Jakże piękne jest to, co mówimy każdego dnia w Preces! Możesz go użyć jako aktu strzelistego: *gratias tibi, Deus, gratias tibi!*».

Drugie wezwanie skierowane jest do Chrystusa. Jest najbardziej rozwinięte w Preces, co podkreśla Jego centralne miejsce w duchowości Opus Dei.

Zgodnie z tradycyjnym porządkiem litanii, Dziewica zajmuje pierwsze miejsce wśród świętych, z dwoma tytułami: Pośredniczki i Matki Bożej.

Zaraz potem wzywane jest wstawiennictwo świętego Józefa, Aniołów Stróżów, w których święto narodziło się Opus Dei, oraz świętego Josemaríi. To ostatnie, jak wspomniałem wcześniej, zostało dodane w 1992 r., wraz z jego

beatyfikacją i zostało
zmodyfikowane po jego kanonizacji.

Druga część Preces poświęcona jest
modlitwie wstawienniczej. W tej
części przestajemy prosić za siebie i
zaczynamy modlić się za innych. Ta
zmiana odzwierciedla
fundamentalny wymiar wspólnego
kapłaństwa, polegający na
urzeczywistnianiu wstawiennictwa
Chrystusa za innych.

Podobnie jak w liturgii Mszy Świętej,
podczas której Kościół modli się za
papieża, społeczeństwo i inne
intencje, Preces uczy nas modlić się
za innych. W tym sensie święty
Josemaría przypomina nam, że
choć możemy zrobić wiele dla
innych, najważniejsze, co możemy
zrobić, to modlić się za nich.

Modlitwy wstawiennicze są
uporządkowane w taki sposób, że
najpierw modlimy się za Kościół: za
papieża, który jest widzialnym

fundamentem jedności całego Kościoła; za biskupów, jako widzialne fundamenty jedności w diecezjach; i wreszcie za jedność samego Kościoła. Prośba ta opiera się na modlitwie Jezusa z 17 rozdziału Ewangelii świętego Jana: «Aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojczy, we Mnie, a Ja w Tobie».

Po modlitwie za Kościół, modlitwy wstawiennicze rozciągają się na dobroczyńców. Nie wiemy, czy dodając ten tekst do modlitw w 1933 r., Escrivá miał na myśli wyłącznie „nas”, czyli członków Opus Dei, czy też dodanie to było pomyślane jako przedłużenie poprzedniej modlitwy wstawienniczej za Kościół, co byłoby najbardziej logiczne z punktu widzenia tego, jak formuła ta była używana w historii. Z punktu widzenia tekstu nie da się rozstrzygnąć tej niejasności. Najrozsądniej byłoby nie wykluczać żadnej z tych dwóch możliwości.

Po modlitwie za cały Kościół, Preces kontynuuje: szczególnymi modlitwami o jedność w Opus Dei, modlimy się za Ojca i za członków Dzieła, żywych i umarłych.

W modlitwach końcowych wyraża się ufność w Boże miłosierdzie, prosi się o nawrócenie i wierność.

Gaudium cum pace, od którego rozpoczyna się ta ostatnia część modlitw, podsumowuje i potwierdza modlitwy końcowe: ufność w wszechmocne miłosierdzie Boga Ojca, nawrócenie i pokutę, dar Ducha Świętego oraz radość i pokój życia, pragnącego dochować wierności aż do końca.

Na koniec uciekamy się do wstawiennictwa patronów apostołstwa Dzieła: świętych: archaniołów Michała, Gabriela i Rafała oraz apostołów Piotra, Pawła i Jana.

Jeśli w czasie odmawiania Preces obecny jest kapłan, udziela on błogosławieństwa słowami: „Pan niech będzie w waszych sercach i na waszych ustach”. Preces kończy się pozdrowieniem przypominającym pozdrowienie pierwszych chrześcijan: *Pax, in æternum*. W tym konkretnym przypadku pełni ona funkcję formuły pożegnalnej, w której po wspólnej modlitwie wiernych dochodzi do wymiany pokoju.

Krótko mówiąc, jak starałem się wyjaśnić, Preces Opus Dei, pomyślane przez jego założyciela jako „pierwszy oficjalny akt” członków Dzieła, jest wspólną modlitwą, która łączy charyzmat Opus Dei z formami modlitwy kościelnej. W ten sposób, poprzez głosy modlących się, w określonym miejscu i czasie rozbrzmiewają najgłębsze pragnienia i tęsknoty tej «części Kościoła», jaką jest Opus Dei.

.....

pdf | dokument generowany
automatycznie z [https://opusdei.org/pl-
pl/article/preces-opus-dei-modlitwa-
ktora-ukształtowala-ducha-dziela/](https://opusdei.org/pl-pl/article/preces-opus-dei-modlitwa-ktora-ukształtowala-ducha-dziela/)
(15-01-2026)